

THAM LUẬN

CHỦ TRƯỞNG, CHÍNH SÁCH CỦA VIỆT NAM TRÊN CHẶNG ĐƯỜNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ TẬP THỂ

Người trình bày: **Ths. Nguyễn Đình Long**

Phó trưởng ban Chính sách và Phát triển HTX, Liên minh HTX Việt Nam

ĐT: 0942.999.687 - Email: longvca@gmail.com

Hà Nội, ngày 22 tháng 4 năm 2017

- Thời gian qua, chủ trương, chính sách phát triển hợp tác xã của Việt Nam luôn thống nhất, từng bước đổi mới để phù hợp với điều kiện khách quan.
- Chủ tịch Hồ Chí Minh là người đầu tiên đưa tư tưởng hợp tác xã vào Việt Nam, từ rất sớm đã nhận thức rất rõ ràng về vai trò của hợp tác xã trong phát triển kinh tế - xã hội. Trong tác phẩm “Đường cách mệnh” viết vào năm 1927, Người đã dành một chương viết về hợp tác xã.
- Đúc rút lý luận và kinh nghiệm hợp tác xã của thế giới, quan niệm của Hồ Chí Minh về hợp tác xã rất đúng với nhận thức của quốc tế, của ICA, ILO... về hợp tác xã, về bản chất, giá trị và nguyên tắc, cách thức tổ chức hợp tác xã.
- Thực hiện tư tưởng Hồ Chí Minh và chủ trương, chính sách về phát triển kinh tế tập thể với nòng cốt là hợp tác xã, khung pháp luật về hợp tác xã được ra đời với việc ban hành Luật Hợp tác xã các năm 1996, năm 2003, năm 2012 là những bước đi đúng đắn, từng bước tạo môi trường thuận lợi và phù hợp với thực tiễn để hợp tác xã phát triển.

I. GIAI ĐOẠN TRƯỚC KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ

1. Giai đoạn trước hòa bình lập lại ở Miền Bắc (1954)

- Ngày 11/4/1946 Chủ tịch Hồ Chí Minh viết thư gửi điền chủ nông gia kêu gọi tham gia hợp tác xã nông nghiệp. Hưởng ứng lời kêu gọi, hàng loạt cơ sở kinh tế hợp tác được hình thành và các hợp tác xã phát triển mạnh mẽ vào những năm 50 – 60 của thế kỷ XX.
- Ngày 11/4/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết thư gửi Đại hội các hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du.
- Sau Cách mạng Tháng Tám năm 1945, hưởng ứng lời kêu gọi kháng chiến kiến quốc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, phong trào kinh tế hợp tác được hình thành và phát triển ở nhiều vùng tự do và căn cứ địa cách mạng.
- Ngày 08/3/1948, Hợp tác xã Thủy tinh Dân Chủ được thành lập mở đầu cho sự ra đời và phát triển của phong trào hợp tác xã của Việt Nam. Mặc dù mới ra đời, năng lực hạn chế, nhưng đây là cột mốc để xây dựng và phát triển kinh tế hợp tác xã sau này.

I. GIAI ĐOẠN TRƯỚC KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ

2. Giai đoạn từ năm 1954 đến năm 1975:

- Ngày 26/12/1955, Phủ Thủ tướng ban hành Nghị định số 641-TTg về thành lập các cơ quan quản lý hợp tác xã ở các cấp. Cơ quan quản lý hợp tác xã là cơ quan hành chính, như một cơ quan chuyên môn của chính quyền.
- Ngày 30/12/1955, Phủ Thủ tướng ban hành Nghị định số 649-TTg về việc ban hành Quy tắc tổ chức hợp tác xã mua bán và hợp tác xã tiêu thụ.
- Ban quản lý hợp tác xã mua bán Việt Nam hành lập năm 1955 là tổ chức cấp quốc gia quản lý, đại diện, hỗ trợ hợp tác xã mua bán quy mô cả nước.
- Tháng 4 năm 1959, Hội nghị Trung ương lần thứ 16 (khóa II) quyết định chính thức đường lối, phương châm, chính sách hợp tác hóa nông nghiệp.
- Năm 1960, phần lớn nông dân ở Miền Bắc đã tham gia các hợp tác xã.
- Năm 1961, Nhà nước thống nhất củng cố tổ chức quản lý hợp tác xã.
- Sau năm 1972, kinh tế của các hợp tác xã còn rất nhiều khó khăn, do thiếu hụt về con người và vật chất.

I. GIAI ĐOẠN TRƯỚC KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ

- **3. Giai đoạn từ năm 1976 đến trước năm 1996:**
- Đây là thời kỳ khó khăn trong quá trình phát triển hợp tác xã của Việt Nam; số lượng hợp tác xã bị giảm mạnh, từ 73.490 xuống còn 18.607 hợp tác xã.
- Năm 1978, Liên hiệp hợp tác xã tiểu thủ công nghiệp Trung ương được thành lập để quản lý, đại diện, hỗ trợ các hợp tác xã tiểu thủ công nghiệp.
- Ngày 18/12/1991, Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng ra Quyết định số 409/CT thành lập Hội đồng Trung ương lâm thời các doanh nghiệp ngoài quốc doanh Việt Nam trên cơ sở hợp nhất Liên hiệp hợp tác xã tiểu thủ công nghiệp Trung ương và Ban Quản lý hợp tác xã mua bán Việt Nam.
- Ngày 30/10/1993, Đại hội đại biểu toàn quốc các hợp tác xã Việt Nam lần thứ nhất được tổ chức. Đại hội đã thông qua Điều lệ Hội đồng Trung ương Liên minh các Hợp tác xã Việt Nam – tổ chức hỗ trợ, đại diện và bảo vệ quyền lợi cho các hợp tác xã. Từ đó đến nay, Liên minh Hợp tác xã Việt Nam bước sang giai đoạn phát triển, hoạt động trên quy mô cả nước.

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

1. Giai đoạn từ năm 1996 đến trước năm 2003:

- Luật Hợp tác xã số 47-L/CTN được Quốc hội thông qua ngày 20/3/1996 có hiệu lực thi hành kể từ ngày 01/01/1997. Luật ra đời tạo hành lang pháp lý cho các hợp tác xã hoạt động trong điều kiện của cơ chế thị trường. Lần đầu tiên Việt Nam có một hệ thống pháp luật khá hoàn chỉnh về hợp tác xã, tạo cơ sở pháp lý cho việc tổ chức và hoạt động của hợp tác xã.
- Luật Hợp tác xã 1996 quy định Hợp tác xã hoạt động theo 5 nguyên tắc:
  - Tự nguyện gia nhập và ra hợp tác xã;
  - Quản lý dân chủ và bình đẳng;
  - Tự chịu trách nhiệm và cùng có lợi;
  - Chia lãi bảo đảm kết hợp lợi ích của xã viên và sự phát triển của HTX;
  - Hợp tác và phát triển cộng đồng
- Chính phủ đã ban hành nhiều Nghị định hướng dẫn thực hiện Luật.
- Tính đến năm 2000, có tổng số 11.791 hợp tác xã hoạt động theo Luật.

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

2. Giai đoạn từ năm 2003 đến trước năm 2012:

- Luật Hợp tác xã số 18/2003/QH11 được Quốc hội thông qua ngày 26/11/2003 có hiệu lực thi hành từ ngày 01/07/2004, Luật ra đời có kế thừa và bổ sung Luật Hợp tác xã năm 1996 tạo điều kiện cho kinh tế hợp tác xã phát triển. Sau khi Luật ban hành, Chính phủ, bộ, ngành đã ban hành nhiều Nghị định, thông tư hướng dẫn đảm bảo Luật được thi hành đồng bộ.
- Luật hợp tác xã năm 2003 tiếp tục khẳng định vai trò của kinh tế hợp tác xã, là một tổ chức kinh tế mang tính cộng đồng và xã hội sâu sắc.
- Luật hợp tác xã năm 2003 mở rộng hơn về đối tượng tham gia hợp tác xã đó là cá nhân, hộ gia đình và pháp nhân.
- Tính đến cuối năm 2009, cả nước có 18.104 hợp tác xã
- Sự đóng góp của khu vực hợp tác xã hết sức quan trọng về kinh tế, xã hội và văn hóa. Lĩnh vực kinh tế này đã tạo việc làm, thu hút phần lớn lao động xã hội, đóng góp gần 8% tổng sản phẩm quốc nội; hỗ trợ kinh tế hộ phát triển; tăng thu nhập cho xã viên; ổn định và phát triển kinh tế - xã hội.

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

Luật Hợp tác xã 2003 quy định Hợp tác xã hoạt động theo các nguyên tắc:

- Tự nguyện;
- Dân chủ, bình đẳng và công khai;;
- Tự chủ, tự chịu trách nhiệm và cùng có lợi;
- Hợp tác và phát triển cộng đồng.

Một số chính sách khuyến khích và hỗ trợ hoạt động đối với hợp tác xã

- a) Chính sách về đất đai
- b) Chính sách ưu đãi về thuế
- c) Chính sách hỗ trợ hoạt động xúc tiến thương mại
- d) Chính sách hỗ trợ ứng dụng đổi mới, nâng cao trình độ công nghệ
- đ) Chính sách hỗ trợ đầu tư cơ sở hạ tầng phục vụ sản xuất, đời sống
- e) Chính sách hỗ trợ tín dụng

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

3. Giai đoạn từ năm 2012 đến nay

- Mô hình hợp tác xã hoạt động theo Luật năm 1996 và Luật năm 2003 cũng chưa thật sự thoát khỏi tư duy cũ, lạc hậu. Hợp tác xã không thực sự phát huy được lợi thế của mình trong phát triển kinh tế - xã hội, đồng thời nền kinh tế của đất nước mất đi một nguồn tăng trưởng và thúc đẩy hiệu quả.
- Nhận thức bản chất và mô hình hợp tác xã vẫn chưa thật sự thống nhất trong xã hội. Đây là nguyên nhân chính dẫn đến kết quả cuối cùng là hợp tác xã chưa thể phát triển hiệu quả, nhân dân chưa thật sự hưởng ứng, mặc dù đã có những nỗ lực của Đảng và Nhà nước trong việc ban hành khung khổ pháp lý và các chính sách hỗ trợ hợp tác xã.
- Để phát triển hợp tác xã đòi hỏi sự đổi mới lãnh đạo, quản lý của Nhà nước đối với hợp tác xã. Đưa phát triển hợp tác xã là một trong tâm công tác lý luận và chỉ đạo của chính quyền. Hợp tác xã không chỉ có vai trò kinh tế mà còn có vai trò về các lĩnh vực chính trị, xã hội và văn hóa.

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

- Luật Hợp tác xã số 23/2012/QH13 đã được Quốc hội thông qua ngày 20/11/2012 có hiệu lực thi hành từ ngày 01/7/2013. Luật ra đời góp phần giúp cho hợp tác xã phát huy hiệu quả, chấn chỉnh lại nhận thức về bản chất hợp tác xã, tạo khung khổ pháp lý phù hợp, tạo động lực cho xã viên, làm rõ lợi ích và lợi thế của hợp tác xã, từ đó cá nhân, tổ chức, doanh nghiệp tự nguyện thành lập hợp tác xã, tạo động lực từ bên trong, từ người dân.
- Luật Hợp tác xã 2012 quy định Hợp tác xã hoạt động theo 7 nguyên tắc:
  - Tự nguyện thành lập, gia nhập, ra khỏi hợp tác xã;
  - Kết nạp rộng rãi thành viên;
  - Bình đẳng, biểu quyết ngang nhau không phụ thuộc vốn góp;
  - Tự chủ, tự chịu trách nhiệm về hoạt động của mình trước pháp luật;
  - Thực hiện cam kết theo hợp đồng dịch vụ và theo quy định của điều lệ;
  - Quan tâm giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng cho thành viên;
  - Chăm lo phát triển bền vững cộng đồng.

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

3.1. Thực trạng kinh tế tập thể hiện nay

3.1.1. Hợp tác xã:

Tính đến nay, cả nước có khoảng 20.000 hợp tác xã, trong đó:

- Lĩnh vực nông nghiệp: 11.800 hợp tác xã;
- Lĩnh vực thương mại- dịch vụ: 1.600 hợp tác xã;
- Lĩnh vực xây dựng: 930 hợp tác xã;
- Lĩnh vực công nghiệp- tiểu thủ công nghiệp: 2.400 hợp tác xã;
- Lĩnh vực vận tải: 1.000 hợp tác xã;
- Lĩnh vực môi trường: 370 hợp tác xã;
- Lĩnh vực dịch vụ điện: 350 hợp tác xã;
- Quỹ tín dụng nhân dân: 1.150 quỹ;
- Lĩnh vực khác: 400 hợp tác xã;

(chiếm khoảng 13 triệu hộ với hơn 30 triệu lao động).

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

3.1.2. Liên hiệp hợp tác xã

Cả nước có khoảng hơn 50 liên hiệp hợp tác xã, có những liên hiệp hợp tác xã có quy mô rất lớn như Liên hiệp hợp tác xã thương mại thành phố Hồ Chí Minh (Saigon Co.op) có doanh thu mỗi năm trên 1 tỷ USD.

Nhiều liên hiệp hợp tác xã được thành lập tại các tỉnh, thành phố như Hà Nội, Bình Phước, Hà Tĩnh.... Đáng chú ý là Liên hiệp hợp tác xã cung ứng nông sản an toàn Việt Nam được thành lập để tham gia xây dựng chuỗi giá trị sản phẩm hàng hoá, hoạt động của Liên hiệp hợp tác xã đã từng bước đi vào ổn định, bao tiêu được một số sản phẩm cho các hợp tác xã và hộ thành viên thông qua chuỗi siêu thị (đã có 05 siêu thị tiêu thụ nông sản tại Hà Nội và dự kiến mở rộng trên toàn quốc).

3.1.1. Tổ hợp tác:

Tính đến 31/12/2016, cả nước có khoảng 150.000 tổ hợp tác với gần 2 triệu thành viên. Các tổ hợp tác phát triển trên tất cả các lĩnh vực, ngành nghề, vùng miền, được thành lập theo nhóm sản xuất, ngành nghề...

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

3.2. Hệ thống chính sách của nhà nước đối với phát triển kinh tế tập thể

- Nghị quyết số 32/2016/QH14 ngày 23/11/2016 của Quốc hội về thực hiện chương trình MTQG xây dựng NTM gắn với tái cơ cấu nông nghiệp;
- Nghị định số 193/2013/NĐ-CP ngày 21/11/2013 của Chính phủ.
- Chỉ thị số 19/CT-TTg ngày 24/7/2015 của Thủ tướng Chính phủ.
- Quyết định số 2261/QĐ-TTg ngày 15/12/2014 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển hợp tác xã giai đoạn 2015 – 2020.
- Quyết định số 1600/QĐ-TTg ngày 16/8/2016 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2016 – 2020.
- Quyết định số 1980/QĐ-TTg ngày 17/10/2016 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Bộ tiêu chí quốc gia về xã nông thôn mới giai đoạn 2016-2020.
- Quyết định số 445/QĐ-TTg ngày 21/3/2016 của Thủ tướng Chính phủ về Đề án “Thí điểm hoàn thiện, nhân rộng mô hình hợp tác xã kiểu mới tại vùng đồng bằng sông Cửu Long giai đoạn 2016 – 2020”.

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

3.3. Kết quả triển khai của Liên minh Hợp tác xã Việt Nam

- Ban hành Chương trình hành động thực hiện Chỉ thị số 19/CT-TTg ngày 24/7/2015 và Quyết định 2261/QĐ-TTg ngày 15/12/2014 của Thủ tướng;
- Thường trực Liên minh hợp tác xã Việt Nam đã làm việc với các Bộ: Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Tài chính, Nội vụ, Kế hoạch và Đầu tư, Văn phòng Chính phủ về chủ trương, chính sách đối với kinh tế tập thể;
- Phối hợp với Ủy ban trung ương MTTQ Việt Nam và các Ban, Bộ, Ngành kiểm tra, giám sát và làm việc với Thường trực Tỉnh ủy, UBND, HĐND, MTTQ của hơn 40 tỉnh, thành phố về tình hình phát triển kinh tế tập thể.
- Ban hành Quyết định 332/QĐ-LMHTXVN ngày 06/5/2016 về Chương trình hành động thực hiện Quyết định 445/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ.
- Nhằm thực hiện Nghị quyết số 32/2016/QH14 của Quốc hội, Liên minh Hợp tác xã Việt Nam đã ký kết các Chương trình phối hợp, Nghị quyết liên tịch với các Bộ, Ngành như: Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Hội Phụ nữ, Hội Nông dân, Hội Cựu chiến binh, Trung ương Đoàn Thanh niên và UBND các tỉnh: Bắc Kạn, Sơn La, Nghệ An, Bình Phước, Trà Vinh...

II. GIAI ĐOẠN TỪ KHI CÓ LUẬT HỢP TÁC XÃ ĐẾN NAY

3.4. Phương hướng và nhiệm vụ của Liên minh hợp tác xã Việt Nam

- Mục tiêu đến năm 2020: Có 250.000 tổ hợp tác,; Có 38.000 - 45.000 hợp tác xã; Có 100 - 150 liên hiệp hợp tác xã gắn với chuỗi giá trị sản phẩm; Thu nhập bình quân thành viên, người lao động tăng gấp đôi so với năm 2015.
- Tiếp tục tuyên truyền thực hiện Luật Hợp tác xã năm 2012 gắn với xây dựng nông thôn mới. Tạo tiền đề cho các loại hình hợp tác xã ra đời và phát triển.
- Chuẩn bị sơ kết 5 năm triển khai thực hiện Luật hợp tác xã năm 2012.
- Hướng dẫn tổ chức các phong trào thi đua ở các hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã. Xây dựng mô hình hợp tác xã kiểu mới gắn với chuỗi giá.
- Tiếp tục làm việc với Ban, Bộ, Ngành và Đoàn thể ở trung ương, Tỉnh uỷ, HĐND, UBND các tỉnh, thành phố về phát triển kinh tế tập thể.
- Chỉ đạo Liên minh các tỉnh, thành phố thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới đặc biệt thực hiện tiêu chí số 13 về hình thức tổ chức sản xuất.
- Hoàn thiện kế hoạch trung hạn 2016-2020 gắn với 05 đề án chiến lược của Liên minh Hợp tác xã Việt Nam.

**TRÂN TRỌNG CẢM ƠN SỰ LẮNG NGHE
CỦA QUÝ VỊ ĐẠI BIỂU !**